

Er innvandrerungdom en marginalisert gruppe?

Faller store grupper av ikke-vestlig innvandrerungdom utenfor jobb og utdanning? Det er lite som tyder på det. Etterkommere under 25 år har en andel sysselsatte og under utdanning som ligger nært opptil nivået blant ungdom uten innvandrerbakgrunn. Unge førstegenerasjonsinnvandrere ligger derimot mye lavere, men blant de som innvandret som barn, ser vi en tilnærming til etterkommernes nivå.

Bjørn Olsen

Franske tilstander i Norge?

Det har i lengre tid vært stor interesse rundt den ikke-vestlige innvandrerungdommens integrasjon i det norske samfunnet. Ikke minst på bakgrunn av de opptøyene som fant sted i innvandrer miljøene i forstedene rundt Paris høsten 2005, ble det reist spørsmål om vi i den nærmeste framtid vil kunne oppleve liknende tilstander i Norge som følge av sviktende integrasjon blant innvandrerungdom. Dette scenariet ble vel ansett som urealistisk av de fleste forskere som uttalte seg i debattene som fulgte, men fortsatt ser det ut til å herske en viss usikkerhet om hvordan situasjonen blant unge innvandrere faktisk er. SSB publiserer jevnlig tall for arbeidsledighet og sysselsetting blant innvandrere som av og til får en viss oppmerksomhet i media. Men nyansene kommer bare unntaksvis fram i de bredere mediene, og situasjonen spesifikt i ungdomsgruppene blir sjelden belyst.

Arbeidsledighetsprosentene i artikkelen bygger på befolkningen (i de respektive aldersgruppene) og ikke arbeidsstyrken. Dette fordi det blant yngre mennesker er en stor andel som ikke er i arbeid på grunn av utdanning slik at prosenter basert på arbeidsstyrken blir kunstig høye i forhold til mer voksne grupper og ledige totalt.

I det følgende skal vi ta for oss unge personer i alderen 16 til 29 år med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn, enten som førstegenerasjonsinnvandrer eller som norskfødt etterkommer av to foreldre som begge er innvandrere (tidligere ofte kalt andre generasjon).

De ikke-vestlige har bakgrunn fra landene i Øst-Europa, Asia, Afrika og Sør- og Mellom-Amerika, og flyktninger og familiegjennforente vil utgjøre en stor andel av disse. Men også arbeidsinnvandrere, fortrinnsvis fra Pakistan, er å finne blant de ikke-vestlige. I all medieomtale og i den offentlige debatt er det de ikke-vestlige innvandrerne som står i fokus når «innvandrerne» integrasjon i det norske samfunn og deres levekår er tema. Det er følgelig denne gruppen som blir belyst i denne artikkelen. De vestlige, som utgjør om lag 1/3 av innvandrerne, er arbeidsinnvandrere (eventuelt med familie) med en sysselsetting på nivå med den øvrige norske befolkning og i noen tilfeller også i overkant av dette nivået. De er gjerne høyt utdannet og høyt lønnet og er med hensyn til de fleste levekårsindikatorer svært ulik de ikke-vestlige.

Hvordan måle marginalisering?

Vårt hovedfokus vil være de ikke-vestlige ungdomsgruppens tilknytning til arbeidsliv og utdanning som utgjør de grunnleggende arenaene for integrasjon. Når enkelte grupper systematisk faller utenfor disse to bærende

Om statistikken

Førstegenerasjonsinnvandrere defineres som «personer født i utlandet av utenlandsfødte foreldre».

Etterkommere er de som er født i Norge av utenlandsfødte foreldre. Morens fødeland representerer landbakgrunnen.

Ikke-vestlige land omfatter landene i Øst-Europa, Asia (inkl. Tyrkia), Afrika og Sør- og Mellom-Amerika.

Opplysningene om innvandringskategori, landbakgrunn, fødeland, botid i Norge, kjønn og alder er hentet fra Statistisk sentralbyrås befolkningsstatistikksystem.

Sysselsatte: Artikkelen baserer seg på den registerbaserte sysselsettingsstatistikken for innvandrere som publiseres årlig på SSBs websider. I tillegg til Rikstrygdeverkets Arbeidstakerregister omfatter datagrunnlaget alle sysselsatte inkludert selvstendig næringsdrivende som innhentes via selvangivelsesregisteret. Dessuten benyttes lønns- og trekkoppgaverregisteret som gir opplysninger om mindre lønnstakerforhold som ikke er meldepliktige til Arbeidstakerregisteret. I tillegg har også vernepliktige og sivilarbeidere status som sysselsatte.

Under utdanning: Opplysningene om personer med igangværende utdanning er hentet fra SSBs datafiler over befolkningens høyeste utdanning (BHU filene). I denne artikkelen er det kun personer med igangværende utdanning uten noe registrert arbeidstakerforhold i tillegg som har fått status «under utdanning». Personer som har jobb i tillegg til utdanning, har status som «sysselsatte», så sant det dreier seg om et arbeidstakerforhold registrert i de ovennevnte datakildene for sysselsatte.

Registrerte helt arbeidsledige bygger på data fra Arbeidsdirektoratets register over personer registrert som helt arbeidsledige. Arbeidsledighetsstatistikk for innvandrere publiseres kvartalsvis på SSBs websider.

institusjonene i samfunnet, snakker vi om en marginalisering, det vil si en sosial utstøtning. Kan slike tendenser spores i ungdomsgruppene med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn? Har innvandrerungdom vesentlig lavere andeler under utdanning og i jobb enn ungdom uten innvandrerbakgrunn? Og hvordan er forskjellene mellom unge førstegenerasjonsinnvandrere og etterkommerne som er født og oppvokst her i landet? Variabler som kjønn, landbakgrunn og en mer findelt aldersinndeling vil også være av interesse i denne sammenheng, samt botid i Norge for gruppen av unge førstegenerasjonsinnvandrere. Det må understrekes at integrasjon er et sammensatt fenomen, og at den også finner sted på andre, mer uformelle arenaer som for eksempel nærmiljøet, foreningslivet og grupper av jevnaldrende. Indikatorene som benyttes her, gir følgelig ikke noen uttømmende analyse av alle aspekter ved det å være integrert i et samfunn, men de vil kunne belyse hvor sterkt ulike grupper er forankret i de sentrale institusjonene for sosial integrasjon.

Tallmaterialet som presenteres er resultatet av en kobling mellom flere datakilder som blant annet har gjort det mulig å belyse hvorvidt de ikke-sysselsatte er under utdanning, noe som selvsagt er mer sentralt, jo yngre man er. To statuser vil følgelig stå i fokus, det vil si «sysselsatt» og «under utdanning». Personer som er tildelt sistnevnte status, vil være skoleelever/studenter uten noe registrert arbeidstakerforhold i tillegg, mens de «sysselsatte» vil enten kun være i jobb eller kombinere utdanning og jobb. Det er også viktig å merke seg at vernepliktige og sivilarbeidere har status som sysselsatte. Se for øvrig omtalen av statistikkgrunnlaget.

De som faller utenfor disse to statusene, er følgelig ikke representert i de registerne for sysselsatte eller de under utdanning som blir benyttet her. Av den ikke-aktive gruppen har vi kun opplysninger om de som er registrerte ledige eller som deltar på arbeidsmarkedstiltak (i regi av Aetat). I det følgende vil det kun være gruppen registrerte ledige som blir belyst blant de ikke-aktive, da innvandrerungdom og i særlig grad etterkommere, er marginale grupper med hensyn til arbeidsmarkedstiltak. For øvrig må det understrekes at mange nyankomne innvandrere/flyktninger deltar i norskopplæring og i de nye introduksjonsordningene for flyktninger. Disse har vi imidlertid ingen opplysninger om her.

Tabell 1. Andel sysselsatte og under utdanning, etter innvandringsbakgrunn og alder. 4. kvartal 2004. Prosent

	Personer		Av dette	
	16-74 år i alt	16-19 år	20-24 år	25-29 år
Uten innvandringsbakgrunn				
Sysselsatte	70,5	44,7	71,6	79,4
Under utdanning	5,8	48,1	15,1	6,2
Andel aktive i alt	76,3	92,8	86,7	85,6
Ikke-vestlige etterkommere				
Sysselsatte	53,3	32,4	65,9	65,3
Under utdanning	27,8	55,1	14,0	6,6
Andel aktive i alt	81,1	87,5	79,9	71,9
Ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere				
Sysselsatte	51,0	27,3	49,8	52,0
Under utdanning	6,5	44,5	12,9	5,7
Andel aktive i alt	57,5	71,8	62,7	57,7

Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Etterkommerne likner mer på de uten innvandringsbakgrunn enn førstegenerasjon

Tabell 1 gir en oversikt over andelene sysselsatte og de ikke-sysselsatte under utdanning for ungdom mellom 16 og 29 år for de tre hovedgruppene førstegenerasjonsinnvandrere, etterkommere og de uten innvandrerbakgrunn. Populasjonen er inndelt i tre aldersgrupper. I den yngste, det vil si de mellom 16 og 19 år finner vi naturlig nok de høyeste andelene under utdanning, men likevel et visst innslag av sysselsetting. I mange av disse tilfellene dreier det seg om skoleelever i deltidsjobb. De som kun er skoleelever/studenter uten noe registrert arbeidstakerforhold (per november

2004) befinner seg i kategorien «under utdanning». Av denne tabellen går det fram at de uten innvandrerbakgrunn i denne aldersgruppen hadde en andel aktive på 93 prosent, derav 48 prosent under utdanning og 45 prosent sysselsatte.

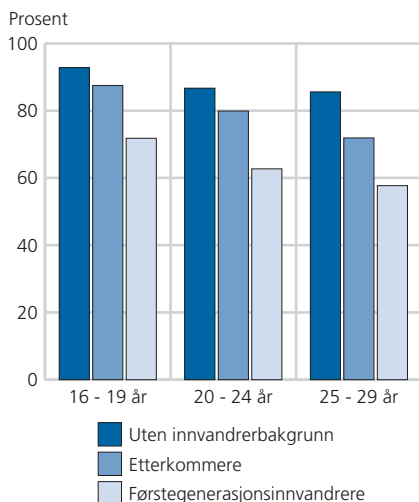
Etterkommere i denne aldersgruppen ligger tett opp til dette nivået med en andel aktive på ca. 87 prosent. Fordelingen på de to statusene er imidlertid noe forskjellig, i det vi finner en lavere andel sysselsatte, det vil si 32 prosent, og på den annen side en litt høyere andel ikke-sysselsatte under utdanning, det vil si 55 prosent.

For førstegenerasjonsinnvandrere mellom 16 og 19 år ligger nivået betraktelig lavere. 27 prosent var her sysselsatte mens ca. 45 prosent var under utdanning. I alt var nærmere 72 prosent registrert med en av disse statusene.

I aldersgruppen 20 til 24 år er størrelsesforholdet mellom andel under utdanning og i sysselsetting radikalt endret, da mange her begynner å bli ferdigutdannet. Blant de uten innvandringsbakgrunn er andelen sysselsatte steget til ca. 72 prosent (som også må antas å omfatte deltidsarbeidende studenter) samtidig som de som kun var registrert under utdanning, er sunket til 15 prosent. Til sammen utgjør disse en andel aktive på 87 prosent.

Også i denne aldersgruppen ligger etterkommerne kun noen prosentpoeng under de uten innvandringsbakgrunn med 66 prosent sysselsatte og 14 prosent under utdanning som i alt gir en andel aktive på 80 prosent. I forhold til de to nevnte gruppene har førstegenerasjonsinnvandrerne en betraktelig lavere andel sysselsatte med knappe 50 prosent. Andelen ikke-sysselsatte under utdanning er derimot ikke så mye lavere, idet 13 prosent var registrert under denne statusen. Til sammen hadde de en andel aktive på 63 prosent.

Aldersgruppen 25 til 29 år preges av at de aller fleste er gått over i jobb. Blant de uten innvandrerbakgrunn var hele 79 prosent registrert som sysselsatte, mens kun 6 prosent hadde utdanning som viktigste status, noe som til sammen gir 85 prosent aktive. I gruppen av etterkommere ser vi en tendens til at aktivitetsnivået synker noe i forhold til de som ikke er innvandrere.

Figur 1. Andel aktive (sysselsatte + under utdanning), etter alder og innvandringsbakgrunn. 4. kvartal 2004. Prosent

Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk for innvandrere, Statistisk sentralbyrå.

Andel sysselsatte var her omtrent det samme som i den foregående aldersgruppen, det vil si litt over 65 prosent, mens de under utdanning utgjorde nesten 7 prosent. Til sammen var ca. 72 prosent aktive i denne gruppen. Avstanden til dem uten innvandringsbakgrunn har altså økt. Blant *førstegenerasjon* var andel sysselsatte og under utdanning henholdsvis 52 og ca. 6 prosent, noe som i alt utgjør 58 prosent aktive. Dette er 14 prosentpoeng under etterkommerne og hele 27 prosentpoeng under majoritetsbefolkningen mellom 25 og 29 år.

Stor forskjell mellom kvinner som er etterkommere og de som er innvandrere

Blant de yngste mellom 16 og 19 år er kjønnsforskjellene ganske små uavhengig av innvandrerbakgrunn (tabell 2). Dette henger selvsagt sammen med den betydningen videregående utdanning har for begge kjønn i denne aldersgruppen, men også andelen som har jobb (delvis i tillegg til utdanning) er ganske likt fordelt mellom kjønnene. Vi ser en svak overvekt av andel aktive blant jenter i alle tre hovedgruppene (med om lag 2 prosentpoeng). Med andre ord er det kjønnsulikheter med «motsatt» fortegn i forhold til de tradisjonelle, men forskjellene er helt marginale. Det er mer nærliggende å snakke om en tilnærmet kjønnslikhet.

I aldersgruppen 20-24 år ser vi fortsatt klare likhetstrekk mellom etterkommerne og de uten innvandringsbakgrunn. Det vil si fortsatt en viss overvekt aktive kvinner på rundt 2 prosentpoeng i begge grupper, mens det blant førstegenerasjonsinnvandrere her er en klar overvekt av aktive menn på ca. 10 prosentpoeng. Det er i første rekke andel sysselsatte som bidrar til å øke avstanden mellom kjønnene i denne gruppen. Når det gjelder de med utdanning som eneste registrerte status, var det mindre forskjeller, kun 2 prosentpoeng i menns favør. Imidlertid må det understrekes at andelen aktive er klart lavere blant førstegenerasjon enn i de øvrige to gruppene.

Blant de mellom 25 og 29 år begynner de mer tradisjonelle kjønnsforskjellene å avtegne seg i form av en overvekt av andel aktive menn i alle tre befolkningsgrupper. Blant de uten innvandringsbakgrunn er den riktignok svak (kun 2,6 prosentpoeng), men blant etterkommerne ligger den på

Tabell 2. Andel sysselsatte og under utdanning, etter innvandringsbakgrunn, kjønn og alder. 4. kvartal 2004. Prosent

	Personer		Av dette	
	16-74 år i alt	16-19 år	20-24 år	25-29 år
Uten innvandringsbakgrunn				
I alt				
Sysselsatte	70,5	44,7	71,6	79,4
Under utdanning	5,8	48,1	15,1	6,2
Andel aktive i alt	76,3	92,8	86,7	85,6
Menn				
Sysselsatte	73,6	44,0	71,5	81,2
Under utdanning	5,6	48,0	14,5	5,7
Andel aktive i alt	79,2	92,0	86,0	86,9
Kvinner				
Sysselsatte	67,3	45,5	71,8	77,5
Under utdanning	6,1	48,2	15,8	6,8
Andel aktive i alt	73,4	93,7	87,6	84,3
Ikke-vestlige etterkommere				
I alt				
Sysselsatte	53,3	32,4	65,9	65,3
Under utdanning	27,8	55,1	14,0	6,6
Andel aktive i alt	81,1	87,5	79,9	71,9
Menn				
Sysselsatte	54,3	32,6	64,7	69,9
Under utdanning	27,2	54,0	14,1	6,3
Andel aktive i alt	81,5	86,6	78,8	76,2
Kvinner				
Sysselsatte	52,3	32,3	67,2	60,2
Under utdanning	28,5	56,2	14,0	6,9
Andel aktive i alt	80,8	88,5	81,2	67,1
Ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere				
I alt				
Sysselsatte	51,0	27,3	49,8	52,0
Under utdanning	6,5	44,5	12,9	5,7
Andel aktive i alt	57,5	71,8	62,7	57,7
Menn				
Sysselsatte	55,7	26,2	54,2	61,3
Under utdanning	6,8	45,2	14,1	5,5
Andel aktive i alt	62,5	71,4	68,3	66,8
Kvinner				
Sysselsatte	46,7	28,5	46,1	45,2
Under utdanning	6,3	43,6	11,9	5,9
Andel aktive i alt	53,0	72,1	58,0	51,1

Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

9 prosentpoeng og blant førstegenerasjonsinnvandrerne, 16 prosentpoeng. Det er utelukkende blant sysselsatte at kjønnsforskjellene gjør seg gjeldende. Blant de under utdanning er det heller ikke i denne aldersgruppen noen forskjeller av betydning. I hver av de tre hovedgruppene ser vi et sprang i den mannlige sysselsettingen i forhold til dem mellom 20 og 24 år, mens dette ikke gjør seg gjeldende blant kvinner. I gruppen av etterkommere ser vi til og med en nedgang i andel sysselsatte kvinner på 7 prosentpoeng, mens det blant kvinner uten innvandrerbakgrunn er en moderat økning. For innvandrerkvinnene var det 1 prosentpoeng lavere sysselsetting.

	Personer		Av dette	
	16-74 år i alt	16-19 år	20-24 år	25-29 år
Tabell 3. Personer med innvandrerbakgrunn, etter landbakgrunn, sysselsetting/utdanning og alder. 4. kvartal 2004. Prosent				
Uten innvandringsbakgrunn				
I alt				
Sysselsatte	70,5	44,7	71,6	79,4
Under utdanning	5,8	48,1	15,1	6,2
Aktive i alt	76,3	92,8	86,7	85,6
Øst-Europa				
Førstegenerasjonsinnvandrere				
Sysselsatte	57,9	33,2	55,8	61,8
Under utdanning	7,1	49,9	14	6,4
Aktive i alt	65,0	83,1	69,8	68,2
Etterkommere				
Sysselsatte	67,0	36,5	70,2	70
Under utdanning	15,6	54,3	13,1	7,2
Aktive i alt	82,6	90,8	83,3	77,2
Asia				
Førstegenerasjonsinnvandrere				
Sysselsatte	56,4	9,1	31,7	57
Under utdanning	3,2	31,8	12,1	7,9
Aktive i alt	59,6	40,9	43,8	64,9
Etterkommere				
Sysselsatte	51,8	32,6	65,5	64,8
Under utdanning	29,2	55,2	14,4	6,3
Aktive i alt	81,0	87,8	79,9	71,1
Afrika				
Førstegenerasjonsinnvandrere				
Sysselsatte	41,2	18,5	38,9	40,2
Under utdanning	7,8	39,4	12,7	6,5
Aktive i alt	49,0	57,9	51,6	46,7
Etterkommere				
Sysselsatte	51,2	34,2	65,9	62,6
Under utdanning	28,9	51,6	12,3	6,8
Aktive i alt	80,1	85,8	78,2	69,4
Sør- og Mellom-Amerika				
Førstegenerasjonsinnvandrere				
Sysselsatte	58,4	27	55,2	56,8
Under utdanning	6,1	43,4	11,6	7
Aktive i alt	64,5	70,4	66,8	63,8
Etterkommere				
Sysselsatte	39,8	20,8	65,1	70,8
Under utdanning	41,2	62,5	12,8	12,5
Aktive i alt	81,0	83,3	77,9	83,3

Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Av disse fordelingene går det fram at etterkommere under 25 år ligger mye nærmere gjennomsnittet for de uten innvandringsbakgrunn med hensyn til andel i jobb og utdanning enn de gjør i forhold til førstegenerasjonsinnvandrere. Særlig er avstanden til førstegenerasjon stor blant de mellom 20 og 24 år. Dette skyldes først og fremst det høye nivået blant kvinnelige etterkommere som ligger 23 prosentpoeng over andel aktive kvinner i førstegenerasjon. Blant menn var forskjellen mellom de to hovedgruppene på under det halve, nemlig 10,5 prosentpoeng. I neste aldersgruppe, mellom 25 og 29 år, er det fortsatt en betydelig avstand mellom kvinnelige etterkommere og førstegenerasjons kvinner, om enn ikke fullt så stor, nemlig 16 prosentpoeng, mens det blant menn er mye den samme differansen, det vil si ca. 9 prosentpoeng. I denne aldersgruppen (det vil si 25-29 år) befinner etterkommerne seg i en posisjon midt mellom de uten innvandringsbakgrunn og førstegenerasjonsinnvandrerne. Avstanden til majoritetsbefolkningen er dermed større for etterkommerne i denne aldersgruppen der sysselsettingen er den dominerende statuskoden. Dette skyldes i særlig grad nedgangen blant kvinnene, som antakelig henger sammen med at flere i denne alderen er blitt småbarnsmødre. Imidlertid må det understrekes at de mellom 25-29 år er den minste av de tre omtalte aldersgruppene blant etterkommerne og består kun av 2 100 personer.

Høyest aktivitet blant dem fra Øst-Europa

En fordeling på landbakgrunn med utgangspunkt i de ikke-vestlige verdensregionene (tabell 3) viser at førstegenerasjonsinnvandrerne fra Øst-Europa gjennomgående har de høyeste andelene aktive i alle de tre aldersgruppene (på mellom 70 og 80 prosent). Det er i første rekke andel sysselsatte som trekker opp nivået og som øker avstanden til de øvrige tre gruppene. Høyst sannsynlig ser vi her en sammenheng med arbeidsinnvandringen fra de nye EU-landene i Øst-Europa som særlig gjør seg gjeldende blant de i 20-årsalderen. Men også innvandrere fra Sør- og Mellom-Amerika i samme alder kommer nært opp til østeuropeernes nivå med under 5 prosentpoeng i forskjell. Førstegenerasjonsinnvandrere fra Asia under 25 år kommer dårligst ut med hensyn til andel aktive. Her er både sysselsettingsandelen og andelen under utdanning ganske lave (til sammen litt over 40 prosent). Imidlertid ser vi et stort sprang i aktivitetsnivået når vi går til de mellom 25 og 29 år der andelen aktive har økt til 65 prosent.

I hovedsak skyldes dette økning i andelen sysselsatte på hele 25 prosentpoeng. De afrikanske innvandrerne under 25 år ligger noe høyere enn de asiatiske i samme alder (med mellom 50 og 60 prosent aktive), men kommer langt under denne gruppen blant de mellom 25 og 29 år. Vi ser altså ikke samme oppsvinget i andel sysselsatte her. Bare 47 prosent var i jobb/utdanning i denne aldersgruppen.

Blant etterkommerne ser vi at forskjellene mellom de fire ikke-vestlige gruppene har jevnet seg betraktelig ut. Blant de under 25 år er det fortsatt de med østeuropeisk bakgrunn som kommer best ut, men avstanden til de øvrige gruppene er betydelig mindre. Dette innebærer en stor nivåforskjell blant etterkommerne med asiatisk og afrikansk bakgrunn i forhold til førstegenerasjon – spesielt blant de under 25 år. Størst er forskjellen blant de med asiatisk bakgrunn der differansene i andelen aktive kommer opp i 30 til 50 prosentpoeng. Blant de afrikanske ligger forskjellene på mellom 20 og 30 prosentpoeng. I aldersgruppen mellom 25 og 29 år er forskjellen mellom etterkommere og førstegenerasjon fortsatt stor i den afrikanske gruppen (ca. 20 prosentpoeng), mens den har jevnet seg mer ut i den asiatiske (ca. 6 prosentpoeng).

Disse forskjellene mellom etterkommerne og førstegenerasjon i gruppene med asiatisk og afrikansk bakgrunn er det nærliggende å relatere til betydningen av å være født og oppvokst her i landet. Den lave sysselsettingen blant mange førstegenerasjonsinnvandrere med denne bakgrunnen kan blant annet knyttes til større problemer med tilegnelse av norsk språk og en mindre relevant utdanning enn det vi finner blant de med østeuropeisk og latinamerikansk bakgrunn. Forskjeller i botid kan nok også spille inn her. Blant etterkommerne med asiatisk eller afrikansk bakgrunn må i hvert fall språkproblemene antas å være mye mindre. Dette gir seg, som vi ser, utslag i et mye høyere sysselsettingsnivå enn i første generasjon og i en utjevning mellom de ikke-vestlige gruppene som i denne generasjonen har likt utgangspunkt med hensyn til skolegang og yrkeskvalifisering. Etterkommere har med andre ord relativt lik andel aktive uavhengig av familiens landbakgrunn, og de ligger mye nærmere majoritetsbefolkningen enn førstegenerasjonsinnvandrere i alle grupper.

Tabell 4. Ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere, etter botid, sysselsetting/utdanning og alder. 4. kvartal 2004. Totalt, menn og kvinner. Prosent					
	I alt	16-19 år	20-24 år	25-29 år	30 år og mer
Totalt					
Uten innvandringsbakgrunn					
Sysselsatte i alt	70,5	44,7	71,6	79,4	71,7
Under utdanning	5,8	48,1	15,1	6,2	0,9
Andel aktive i alt	76,3	92,8	86,7	85,6	72,6
Ikke-vestlige etterkommere					
Sysselsatte i alt	53,3	32,4	65,9	65,3	75,6
Under utdanning	27,8	55,1	14,0	6,6	1,5
Andel aktive i alt	81,1	87,5	79,9	71,9	77,1
Ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere					
Sysselsatte i alt	51,0	27,3	49,8	52,0	53,4
Under utdanning	6,5	44,5	12,9	5,7	1,9
Andel aktive i alt	57,5	71,8	62,7	57,7	55,3
Under 4 år					
Sysselsatte	38,4	16,8	36,2	43,2	40,9
Under utdanning	8,5	31,8	12,0	6,7	3,6
Andel aktive i alt	46,9	48,6	48,2	49,9	44,5
4-6 år					
Sysselsatte	51,1	25,7	53,7	55,0	52,6
Under utdanning	8,2	56,3	14,1	4,0	2,5
Andel aktive i alt	59,3	82,0	67,8	59,0	55,1
7-10 år					
Sysselsatte	54,5	30,9	58,7	56,9	56,2
Under utdanning	7,1	52,0	11,6	4,6	1,8
Andel aktive i alt	61,6	82,9	70,3	61,5	58,0
11-15 år					
Sysselsatte	57,2	35,7	61,1	62,0	58,6
Under utdanning	7,6	50,6	14,1	5,2	1,5
Andel aktive i alt	64,8	86,3	75,2	67,2	60,1
Over 15 år					
Sysselsatte	56,8	40,9	64,6	66,2	56,1
Under utdanning	2,9	43,1	13,5	6,3	1,0
Andel aktive i alt	59,7	84,0	78,1	72,5	57,1
Menn					
Uten innvandringsbakgrunn					
Sysselsatte i alt	73,6	44,0	71,5	81,2	75,6
Under utdanning	5,6	48,0	14,5	5,7	0,6
Andel aktive i alt	79,2	92,0	86,0	86,9	76,2
Ikke-vestlige etterkommere					
Sysselsatte i alt	54,3	32,6	64,7	69,9	79,7
Under utdanning	27,2	54,0	14,1	6,3	1,3
Andel aktive i alt	81,5	86,6	78,8	76,2	81,0
Ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere					
Sysselsatte i alt	55,7	26,2	54,2	61,3	58,0
Under utdanning	6,8	45,2	14,1	5,5	1,8
Andel aktive i alt	62,5	71,4	68,3	66,8	59,8
Under 4 år					
Sysselsatte	45,7	18,8	44,0	54,3	48,9
Under utdanning	10,3	32,9	15,2	7,7	4,6
Andel aktive i alt	56,0	51,7	59,2	62,0	53,5
4-6 år					
Sysselsatte	56,3	24,9	57,2	66,6	57,9
Under utdanning	8,5	56,2	14,5	2,6	2,3
Andel aktive i alt	64,8	81,1	71,7	69,2	60,2

Tabell 4 (forts.). Ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere, etter botid, sysselsetting/utdanning og alder. 4. kvartal 2004. Totalt, menn og kvinner. Prosent

	I alt	16-19 år	20-24 år	25-29 år	30 år og mer
Menn forts.					
7-10 år					
Sysselsatte	58,8	30,4	58,6	66,3	62,0
Under utdanning	8,0	52,6	10,7	4,3	1,2
Andel aktive i alt	66,8	83,0	69,3	70,6	63,2
11-15 år					
Sysselsatte	58,8	31,9	59,1	63,8	61,7
Under utdanning	8,0	52,3	14,3	4,5	1,4
Andel aktive i alt	66,8	84,2	73,4	68,3	63,1
Over 15 år					
Sysselsatte	59,5	37,9	63,4	69,2	59,2
Under utdanning	2,6	45,5	13,1	5,0	0,9
Andel aktive i alt	62,1	83,4	76,5	74,2	60,1
Kvinner					
Uten innvandringsbakgrunn					
Sysselsatte i alt	67,3	45,5	71,8	77,5	67,6
Under utdanning	6,1	48,2	15,8	6,8	1,2
Andel aktive i alt	73,4	93,7	87,6	84,3	68,8
Ikke-vestlige etterkommere					
Sysselsatte i alt	52,3	32,3	67,2	60,2	71,3
Under utdanning	28,5	56,2	14,0	6,9	1,6
Andel aktive i alt	80,8	88,5	81,2	67,1	72,9
Ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere					
Sysselsatte i alt	46,7	28,5	46,1	45,2	48,8
Under utdanning	6,3	43,6	11,9	5,9	2,0
Andel aktive i alt	53,0	72,1	58,0	51,1	50,8
Under 4 år					
Sysselsatte	32,9	14,2	31,6	36,0	34,5
Under utdanning	7,1	30,4	10,1	6,1	2,8
Andel aktive i alt	40,0	44,6	41,7	42,1	37,3
4-6 år					
Sysselsatte	46,5	26,7	49,8	47,5	47,7
Under utdanning	7,9	56,3	13,7	4,9	2,7
Andel aktive i alt	54,4	83,0	63,5	52,4	50,4
7-10 år					
Sysselsatte	51,7	31,5	58,8	52,0	52,7
Under utdanning	6,6	51,3	12,7	4,8	2,1
Andel aktive i alt	58,3	82,8	71,5	56,8	54,8
11-15 år					
Sysselsatte	55,6	39,8	63,3	59,9	55,9
Under utdanning	7,3	48,9	13,8	6,0	1,6
Andel aktive i alt	62,9	88,7	77,1	65,9	57,5
Over 15 år					
Sysselsatte	53,3	44,3	65,7	62,8	51,9
Under utdanning	3,4	40,4	13,9	7,8	1,3
Andel aktive i alt	56,7	84,7	79,6	70,6	53,2

Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Lengre botid høyner aktivitetsnivået

Når man ser på gruppen av innvandrere under ett, må man ta i betraktning at denne gruppen favner alle, fra de nyankomne til de som har bodd i Norge over lengre tid, og for en del ungdommers vedkommende fra de var helt små barn. Med andre ord snakker vi om en gruppe som er svært sammensatt med hensyn til de muligheter de har hatt til å tilegne seg språk, kultur og relevant yrkeskompetanse. Med de botidsintervallene vi har i tabell 4, framkommer et markant skille i aktivitetsnivået etter fire års botid. For førstegenerasjonsinnvandrere totalt ser vi for eksempel at andel aktive (i hovedsak sysselsatte) øker fra 47 (botid under 4 år) til 59 prosent (med 4-6 års botid). Betrakter vi gruppen mellom 16 og 19 år, ser vi et enda større sprang, fra 48,6 prosent til 82 prosent, og her er det naturlig nok de under utdanning som bidrar til det høye nivået. Blant de mellom 20 og 24 år er økningen ikke fullt så stor, men likevel betydelig, fra 48 til 68 prosent aktive, og her er det først og fremst forskjellen i andel sysselsatte som slår sterkest ut. For de mellom 25 og 29 år er det mer moderate forskjeller blant de med botid på under 4 år og mellom 4 og 6 år, henholdsvis 50 og 59 prosent aktive som i hovedsak dreier seg om sysselsatte.

Det er ellers en jevn økning i andel aktive i alle tre aldersgrupper når vi beveger oss oppover i botidsintervallene og ved en botid på 15 år og mer ser vi at alle tre aldersgruppene kommer opp på nivå med etterkommerne. Dette er for så vidt naturlig å forvente, siden disse innvandrerne ankom landet som mindreårige og har hatt omtrent all sin skolegang her i landet.

En annen virkning av økt botid som vi kan se, er at aktivitetsnivået blant menn og kvinner etter hvert utjevner seg i ungdomsgruppene. For de under 25 år, ser vi at denne tilnærmingen oppstår etter syv års botid, mens det blant de mellom 25 og 29 år framkommer en utjevning i gruppene med en botid på 10 år og mer. Yngre innvandrere med lengre botid her i landet får også i dette henseende en likhet med etterkommerne. Blant innvandrerne og -kvinner over 30 år ser vi imidlertid ikke en tilsvarende utjevning selv om avstanden også der avtar noe med økende botid.

Hvilke næringsgrupper jobber de i?

I hvilke næringer finner vi unge arbeidstakere med innvandringsbakgrunn og er det noen forskjell mellom førstegenerasjon og etterkommerne og unge sysselsatte for øvrig? Tabell 5 viser hvordan disse gruppene av sysselsatte fordeler seg på ulike hovednæringsgrupper.

Tabell 5. Sysselsatte 16-29 år, etter næring og innvandrerbakgrunn. 4. kvartal 2004. Absolutte tall og i prosent

	Uten innvandrerbakgrunn	Ikke-vestlige etterkommere	Ikke-vestlige første-generasjonsinnvandrere	Uten innvandrerbakgrunn	Ikke-vestlige etterkommere	Ikke-vestlige første-generasjonsinnvandrere
I alt	471 049	5 133	26 681	100	100	100
Primærnæringene	16 971	55	435	3,6	1,1	1,6
Olje-/gassutvinning	2 510	5	37	0,5	0,1	0,1
Industri etc.	44 691	298	2 645	9,5	5,8	9,9
Kraft-/vannforsyning	1 398	5	17	0,3	0,1	0,1
Bygg og anlegg	37 293	119	956	7,9	2,3	3,6
Agentur og engros	16 690	144	752	3,5	2,8	2,8
Detaljhandel	77 308	1 286	3 540	16,4	25,1	13,3
Hotell og restaurant	33 236	605	4 361	7,1	11,8	16,3
Transport/kommunikasjon	25 445	568	1 576	5,4	11,1	5,9
Finansiell tjenesteyting..	4 320	43	85	0,9	0,8	0,3
Forr.messig tj.yting etc .	45 979	631	3 866	9,8	12,3	14,5
Av dette						
Rengjøringsvirksomhet	3 112	103	1 833	0,7	2,0	6,9
Offentlig administrasjon og forsvaret	24 465	256	938	5,2	5,0	3,5
Undervisning	20 523	117	830	4,4	2,3	3,1
Helse- og sosialtjenester	78 654	598	4 336	16,7	11,7	16,3
Annet	21 443	180	1 174	4,6	3,5	4,4
Uoppgitt	20 123	223	1 133	4,3	4,3	4,2

Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

I mange tilfeller er det bare mindre forskjeller mellom de tre gruppene av sysselsatte, men med hensyn til noen næringer ser vi noe større forskjeller. I en tradisjonell næring som industri er relativt få etterkommere sysselsatt (5,8 prosent). Førstegenerasjon ligger imidlertid på samme nivå som de unge uten innvandringsbakgrunn, det vil si så vidt under 10 prosent. Detaljhandel er utvilsomt den næringsgruppen der det framkommer størst forskjeller. Hele 25 prosent av etterkommerne i arbeid er sysselsatt her, mens de uten innvandrerbakgrunn hadde en andel på 16 prosent og førstegenerasjon 13 prosent.

Hotell- og restaurantvirksomhet er som kjent en næring med stor overrepresentasjon blant ikke-vestlige innvandrere. 16 prosent av de unge sysselsatte førstegenerasjonsinnvandrerne jobbet her mot 7 prosent blant sysselsatte uten innvandrerbakgrunn. Etterkommerne befinner seg i en posisjon omtrent midt imellom med ca. 12 prosent av de sysselsatte. Vi ser samme tendens blant sysselsatte i første generasjon når det gjelder rengjøringsvirksomhet der 7 prosent jobbet, mens denne næringsgruppen bare sysselsatte 0,7 prosent av de unge uten innvandrerbakgrunn, med andre ord er andelen blant førstegenerasjonsinnvandrerne ti ganger så stor. Etterkommerne har imidlertid ikke fullt så stor overrepresentasjon med en andel på 2 prosent av de sysselsatte.

Helse- og sosialtjenester er tradisjonelt blant de største næringsgruppene uavhengig av de sysselsattes innvandringsbakgrunn, men blant etterkommerne har den ikke en slik posisjon. Knappt 12 prosent av yrkesaktive etterkommere jobbet her, mens både førstegenerasjon og sysselsatte uten innvandrerbakgrunn hadde andeler på litt over 16 prosent hver.

Disse fordelingene på næringsgrupper viser at førstegenerasjonsinnvandrere mellom 16 og 29 år i stor grad følger det mønsteret som gjør seg gjeldende blant innvandrere generelt med hensyn til overrepresentasjon i noen næringsgrupper, som hotell og restaurant, og en del likhetstrekk med sysselsatte uten innvandrerbakgrunn med hensyn til næringsgrupper som helse- og sosialtjenester og industri. Etterkommerne skiller seg ut fra dette mønsteret, særlig på grunn av en stor overrepresentasjon innenfor detaljhandel og lavere andeler enn de øvrige i mer tradisjonelle næringer som industri og helse- og sosialtjenester. Dette sysselsettingsmønsteret må antas å ha sammenheng med at over 40 prosent av etterkommerne mellom 16 og 29 år befinner seg i det laveste alderssjiktet mellom 16 og 19 år. Det er dermed grunn til å tro at det er en større forekomst av deltidsarbeidende skoleelever i denne gruppen enn i de øvrige, og at dette slår særlig sterkt ut med hensyn til sysselsetting innenfor detaljhandel.

Tabell 6. Registrerte ledige, etter innvandringsbakgrunn, kjønn og utvalgte aldersgrupper. 4. kvartal 2004. I prosent av personer i alt i hver gruppe

	Registrert arbeidsledig i alt, 16-74 år	Av dette	
		20-24 år	25-29 år
		Prosent	
Uten innvandringsbakgrunn i alt	2,3	4,3	4,1
Menn	2,5	5,4	4,5
Kvinner	2,0	3,1	3,6
Ikke-vestlige etterkommere i alt	4,6	6,4	8,1
Menn	4,9	7,4	7,6
Kvinner	4,2	5,4	8,7
Ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere i alt	7,1	7,4	8,7
Menn	8,3	9,8	11,0
Kvinner	5,9	5,4	7,0
		Absolutte tall	
Uten innvandringsbakgrunn i alt	67 703	10 446	10 327
Menn	38 271	6 772	5 812
Kvinner	29 432	3 674	4 515
Ikke-vestlige etterkommere i alt	496	230	171
Menn	274	136	84
Kvinner	222	94	87
Ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere i alt	12 784	1 485	2 240
Menn	7 254	892	1 200
Kvinner	5 530	593	1 040

Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 7. Registrert ledige ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere, etter botid og utvalgte aldersgrupper. 4. kvartal 2004. I prosent av personer i alt i hver gruppe

	Registrerte arbeidsledige ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere i alt 16 -74 år		Av dette	
	20-24 år	25-29 år	20-24 år	25-29 år
	Prosent			
I alt	7,1	7,4	8,7	
Under 4 år	5,3	4,5	5,1	
4- 6 år ...	11,0	10,4	12,5	
7-10 år ...	9,1	11,6	12,3	
11-15 år	8,0	9,2	12,2	
Over 15 år	5,2	7,5	9,2	
	Absolutte tall			
I alt	12 784	2 240	4 852	
Under 4 år	2 476	593	989	
4- 6 år ...	3 002	663	1 312	
7-10 år ...	1 876	324	790	
11-15 år ...	2 760	384	1 029	
Over 15 år	2 670	276	732	

Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Høyere registrert ledighet blant førstegenerasjon

Vi har i det foregående sett at en viss andel i den yngre populasjonen faller utenom jobb og utdanning. Botid, landbakgrunn og status som etterkommer kontra innvandrere er faktorer som påvirker størrelsen på den inaktive andelen blant unge innvandrere. Noen av dem som faller utenfor finner vi registrert som arbeidsledige i Aetats registre. Det kan være av interesse å se nærmere på denne gruppen som SSB jevnlig publiserer tall for. Det må imidlertid understrekes at disse tallene baserer seg på den registrerte arbeidsledigheten, det vil si de som oppsøker Aetats kontorer og registrerer seg som helt arbeidsledige. Det er en kjensgjerning at mange unge uten arbeid ikke går veien om arbeidskontorene, bla. fordi mange av dem ikke har krav på ledighetstrygd. Dessuten kan en del av forskjellige grunner ha små forventninger om i det hele tatt å få jobb via Aetat. Dermed favner ikke disse tallene arbeidsledigheten i sin fulle bredde, men de kaster likevel et visst lys over noen i gruppen av inaktive som vi ellers kjenner lite til. I den følgende presentasjonen er omtalen av aldersgruppen mellom 16 og 19 utelatt fordi dette er en marginal gruppe med hensyn til registrert ledighet. Prosentandelene baserer seg på personer i alt i hver av de gruppene som omtales.

Tall basert på Aetats register for 4. kvartal 2004 (tabell 6) viser en andel registrerte helt arbeidsledige blant ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere på 7,1 prosent (i prosent av bosatte 16-74 år). For gruppen av etterkommere er denne andelen på 4,6 prosent mens den blant de uten innvandringsbakgrunn lå på 2,3 prosent. Med andre ord er det store forskjeller i nivået på registrert ledige, der etterkommerne befinner seg i en mellomposisjon. Ledighetstallene er mye avhengig av alder, og vi minner om at det er store forskjeller i aldersstruktur mellom de tre hovedgruppene. Betrakter vi aldersgruppen 20-24 år i tabell 6, blir derfor forskjellene i ledighet mindre enn for hele gruppen av ledige. Rangeringen av gruppene er mye den samme, men nivået er noe høyere blant etterkommerne og de uten innvandringsbakgrunn. Dette har sammenheng med at ungdom er nykommere på arbeidsmarkedet og har dermed større andeler jobbsøkere enn de mer etablerte voksne gruppene. Blant førstegenerasjonsinnvandrere vil det også være flere nykommere i de mer voksne gruppene slik at det ikke blir så store forskjeller mellom ledige totalt og de yngre aldersgruppene.

I aldersgruppen 25-29 år ligger den registrerte ledigheten høyere både blant innvandrere og etterkommere som hadde henholdsvis 8,7 og 8,1 prosent ledige. Med andre ord ser vi her en tilnærming mellom disse to gruppene, men det må tas i betraktning at etterkommerne er en ganske liten gruppe i denne sammenhengen med kun 170 registrerte ledige. Dessuten har de som vi tidligere har sett, en betraktelig høyere sysselsetting. Dette tyder på at de kommer lettere i jobb enn førstegenerasjon selv om de har om lag det samme nivået på registrert ledige. Personer uten innvandringsbakgrunn hadde en andel registrert ledige på 4,1 prosent i denne aldersgruppen. Det er i hovedsak et høyere ledighetsnivå blant menn enn kvinner i de fleste grupper, noe som er et gjennomgående trekk ved registrert ledighet.

Botidens innvirkning på ledighetsnivået

Tall for arbeidsledighet fordelt på botid (tabell 7) viser en markant økning etter fire års botid i Norge. For førstegenerasjonsinnvandrere totalt ser vi over en fordobling i ledighetsprosenten fra gruppen med botid under fire år til gruppen med en botid på mellom fire og seks år, fra 5,3 prosent til 11 prosent. Det samme mønsteret gjør seg også gjeldende i aldersgruppene 20 til 24

år og 25 til 29 år der den registrerte ledigheten går opp fra henholdsvis 4,5 til 10,4 prosent og 5,1 til 12,5 prosent. Dette kan tilsynelatende virke ulogisk, all den stund det er konstatert betydelige økninger i sysselsettingen etter fire års botid. Når både sysselsetting og registrert ledighet øker, må dette tolkes som et tegn på en generell økt aktivitet på arbeidsmarkedet i disse gruppene. Mange går etter en periode med språkopplæring og yrkeskvalifisering over til å bli aktive jobbsøkere og etter hvert også yrkesaktive. Mange vil som registrerte arbeidsledige stå ved inngangsportalen til arbeidsmarkedet og komme fortere i jobb enn de ellers ville ha gjort, spesielt hvis kvalifikasjonene er opparbeidet og konjunkturutviklingen er gunstig.

Blant førstegenerasjonsinnvandrere totalt går ledigheten jevnt nedover i gruppene med botid over syv år til den ender på 5,2 prosent blant de med botid 15 år og mer. I aldersgruppen 20 til 24 år synker ledigheten først etter 10 års botid og er på 7,5 prosent blant dem med botid på over 15 år. Blant dem mellom 25 og 29 år ligger ledigheten nokså stabilt på litt over 12 prosent til vi kommer til gruppen med botid utover 15 år som har en registrert ledighet på 9,2 prosent. Det gjennomgående høyere nivået i denne aldersgruppen kan skyldes at de har større problemer med å tre inn på arbeidsmarkedet enn de litt yngre, men forskjellen kan på den annen side også være et utslag av en større tilbøyelighet til å registrere seg som ledig. Av sysselsettingstallene går det i hvert fall fram at nivået er nokså jevnt mellom de to aldersgruppene, men at andelen under utdanning naturlig nok er høyere blant de yngre.

Det er relativt små forskjeller mellom de ulike landgruppene (det vil si de fire verdensregionene) blant de ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrerne (tabell 8). I aldersgruppen 20 til 24 år hadde de med østeuropeisk bakgrunn lavest registrert ledighet med 6,8 prosent, mens de fra Afrika lå høyest med 8,5 prosent. Aldersgruppen mellom 25 og 29 år hadde mye det samme størrelsesforholdet mellom de fire landgruppene, men de lå på et litt høyere nivå. I store trekk samsvarer forskjellene mellom landgruppene med de som ble konstatert med hensyn til sysselsetting. Etterkommere blir for øvrig ikke omtalt i denne sammenheng, da en oppdeling etter landgrupper og alder vil gi alt for små grupper.

Oppsummering og konklusjon

Gruppen av ikke-vestlige etterkommere under 25 år har et aktivitetsnivå mye nærmere de uten innvandringsbakgrunn i samme alder enn de som er førstegenerasjonsinnvandrere. Dette gjør seg særlig gjeldende i aldersgruppen 20 til 24 år der avstanden til førstegenerasjon er spesielt stor. Dette skyldes først og fremst forskjeller i sysselsettingsnivået, og ikke minst nivået blant de kvinnelige etterkommerne som er betydelig høyere enn det vi finner blant kvinnene i førstegenerasjon. Går vi til etterkommerne mellom 25 og 29 år, som er en noe mindre gruppe, er andelen aktive lavere slik at avstanden til de uten innvandrerbakgrunn blir større. Denne forskjellen i forhold til den yngre gruppen må i første rekke tilskrives det lavere sysselsettingsnivået vi ser blant kvinnene. Blant menn ligger derimot sysselsettingen høyere. Dette kan selvsagt ha sammenheng med at barnefødsler er mer vanlig blant kvinner i denne aldersgruppen og at omsorgsarbeidet prioriteres. På mange måter illustrerer tilfellet med etterkommerne betydningen av kvinners bidrag til det totale sysselsettingsnivået blant personer med innvandringsbakgrunn.

Grupperinger etter landbakgrunn viser at unge førstegenerasjonsinnvandrere fra Øst-Europa har det høyeste sysselsettingsnivået, noe som må antas å ha

Tabell 8. Registrerte arbeidsledige førstegenerasjonsinnvandrere, etter verdensregion og alder. 4. kvartal 2004. I prosent av personer i alt i hver gruppe			
	Registrerte arbeidsledige ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere i alt 16 -74 år	Av dette	
		20-24 år	25-29 år
Prosent			
Øst-Europa	7,1	6,8	7,1
Asia	7,0	7,3	9,1
Afrika	8,8	8,5	9,8
Sør- og Mellom-Amerika	6,6	7,8	8,4
Absolutte tall			
Øst-Europa	2 799	352	460
Asia	6 760	752	1219
Afrika	2 503	294	436
Sør- og Mellom-Amerika	722	85	126

Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

sammenheng med arbeidsinnvandringen fra de nye EU-landene. Men også unge innvandrere fra latin-amerikanske land kommer nært opptil dette nivået. Gruppene fra Asia og Afrika, der flyktninger med kortere botid utgjør en større andel, ligger en del lavere. Når vi betrakter gruppen av etterkommere, er forskjellene mellom de ulike verdensregionene langt på vei borte, og det er særlig verd å merke seg at etterkommere under 25 år med asiatisk og afrikansk bakgrunn har andeler sysselsatte og under utdanning som ligger høyt over første generasjon fra de samme regionene.

Når det gjelder etterkommere, er det neppe berettiget å snakke om noen form marginalisering på bakgrunn av de tallene som har framkommet her. Selv om det fortsatt gjenstår en viss avstand til ungdom uten innvandringsbakgrunn med hensyn til sysselsetting, ser etterkommerne ut til å ha et godt fotfeste innenfor utdanningsinstitusjonene og arbeidslivet og har flere likhetstrekk med ungdom uten innvandringsbakgrunn enn med ungdom i første generasjon. Blant annet ser vi dette også i form av kvinnenes høye aktivitetsnivå blant dem under 25 år.

Unge førstegenerasjonsinnvandrere har som gruppe sett under ett, et sysselsettingsnivå som ligger langt under det vi finner i de andre to hovedgruppene.

Men skal man snakke om marginalisering i form av sosial utstøtning, er det mest nærliggende å forholde seg til de gruppene som har hatt reell mulighet til å vinne fotfeste her i landet. Det vil si de som har vært gjennom den første tilpasningsfasen til det norske samfunnet med språkopplæring og eventuelt yrkeskvalifisering. Blant unge førstegenerasjonsinnvandrere ser vi at botid har stor innvirkning på andelen aktive og spesielt de sysselsatte. Det går et skille ved fire års botid, og nivået øker jevnt når vi beveger oss oppover i botidsintervallene. Etter hvert som botiden øker, ser vi en tilnærming til etterkommernes nivå. Et annet aspekt ved botiden er den utjevningen mellom menn og kvinner som finner sted, og som er en viktig forutsetning for det høye aktivitetsnivået blant unge innvandrere med lang botid her i landet. Disse likhetstrekkene med etterkommerne er det for så vidt naturlig å forvente, siden unge innvandrere med lang botid i Norge ankom landet som mindreårige og har hatt store deler av sin oppvekst og skolegang i Norge.

Som vi har sett av sysselsettingstallene, er det fortsatt avstander til dem uten innvandringsbakgrunn når vi beveger oss oppover i botidsintervallene, men forskjellene kan neppe sies å være av en slik størrelse at store ungdomsgrupper av ikke-vestlige førstegenerasjonsinnvandrere står i fare for å bli marginalisert gjennom utestenging fra arbeidslivet. Tilnærmingen til sysselsettingsnivået blant etterkommerne som er født og oppvokst her i landet, tyder i hvert fall ikke på det. På den annen side viser disse forskjellene at mye fortsatt gjenstår i arbeidet med å integrere unge innvandrere i arbeidslivet – ikke minst blant de med kortere botid her i landet.